

LEGAL UPDATE

De Regionale Energie Strategie oftewel RES: hoe zit het ook weer en waar staan we nu?

Datum: 12 oktober 2020

In het Klimaatakkoord uit 2019 is afgesproken om de CO₂ uitstoot sterk te reduceren: in 2030 moet die uitstoot de helft zijn ten opzichte van 1990. Eén van de afspraken is de Regionale Energiestrategie, ofwel de RES. Deze Legal Update gaat nader in op de RES.

De RES: Bottom-up benadering

Om de in het Klimaatakkoord afgesproken CO₂ reductie te bereiken is afgesproken dat 30 energieregio's zelf onderzoeken waar (in hun regio) en hoe het beste duurzame elektriciteit kan worden opgewekt en welke warmtebronnen kunnen worden gebruikt zodat woningen en bedrijfsgebouwen van het gas af kunnen. Niet vanuit een taakstelling opgelegd door het Rijk, maar van onderaf, op regionaal niveau. Gemeenten, provincies en waterschappen werken samen met burgers, bedrijven, groene partijen en netbeheerders: de RES. In een RES beschrijft elke energieregio zijn keuzes. Het gezamenlijke doel is 35 TWh aan duurzaam opgewekte elektriciteit.

Het Rijk is wel betrokken maar heeft een ondersteunende functie. Zo is het Nationaal Programma Regionale Energiestrategieën (NPRES) opgezet, dat de regio's ondersteunt bij het maken van de RES'en.

Hoe staat het intussen met de RES'en?

1 oktober 2020

De regio's hebben op 1 oktober jl. hun (voorlopige) concept RES aangeboden aan het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL).

Het PBL rekent de plannen door en beziet of de in alle RES'en geformuleerde plannen gezamenlijk leiden tot het bereiken van de nationale klimaatdoelstellingen zoals neergelegd in het Klimaatakkoord. Als dat niet zo is, dan krijgen de decentrale overheden vier maanden nog de tijd om voor de restopgave een verdeling per RES te maken.

1 februari 2021

Deze verdeling moet namelijk op 1 februari 2021 bekend zijn. In de tussentijd zullen de decentrale overheden de planologische vastlegging moeten opstarten op basis van de inhoud van de conceptversie van de RES.

1 juli 2021 – medio 2021

Op 1 juli 2021 moet de definitieve RES, inclusief de restopgave, worden vastgesteld (de zg. RES 1.0) door de gemeenteraad, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap. Medio 2021 moet het merendeel van deze RES'en verwerkt zijn in het omgevingsbeleid van provincies en gemeenten (onder de nieuwe Omgevingswet in de Omgevingsvisie, het Omgevingsplan en/of de Omgevingsverordening). De waterschappen gebruiken hiervoor het waterbeheerprogramma en kunnen desgewenst een eigen Waterschapsomgevingsvisie opstellen.

Dit is een behoorlijk ambitieuze planning. Kijkt men naar de inhoud van de RES'en, dan is er nog maar weinig concreet aan de plannen. Verder blijkt dat wel is nagedacht over wind en vooral veel zonne-energie, maar dat met name de warmteopgave veel minder ver is gevorderd.

De regio's zijn wel gestart met warmte, maar de wijze waarop zij dit onderdeel hebben uitgewerkt, verschilt. In veel regio's is warmte een nieuw thema. De kosten voor warmte zijn nog onzeker. Er zijn nog slechts beperkt haalbaarheidsstudies uitgevoerd. Het is de bedoeling dat in de RES het gesprek op gang komt over het gebruik van warmte. Het zal dan vooral gaan over de grotere warmtebronnen, die relevant zijn voor meerdere gemeenten.

Verder hebben de meeste regio's al wel zoekgebieden aangewezen (bijvoorbeeld voor windenergie), maar de mate van concreetheid verschilt sterk. In veel regio's is bovendien nog niet de integrale afweging gemaakt tussen de relevante elementen (zoals bijvoorbeeld kwantiteit, ruimte, draagvlak, netcapaciteit, maatschappelijke kosten).

Andere aspecten (netwerk, planning en prioritering, investeringen) vragen om afstemming op bovenregionaal niveau. Dat is nog niet of onvoldoende gebeurd.

1 januari 2025

Op 1 januari 2025 (uiterlijk) moeten de projecten in het kader van de RES zijn vergund, zodat deze projecten kunnen worden gestart.

De RES en andere duurzaamheidsprogramma's

Er is nog veel onduidelijk over hoe RES'en en andere duurzaamheidsprogramma's, zoals de Transitievisie warmte (TVW), de Regionale Mobiliteitsprogramma's en de Cluster Energiestrategieën, zich tot elkaar gaan verhouden.

Bijvoorbeeld de TVW: ook de TVW's vallen onder de afspraken uit het Klimaatakkoord. Door middel van de TVW maken gemeenten inzichtelijk wanneer welke wijken en buurten in de gemeente van het aardgas worden afgekoppeld. De TVW vormt input voor de Regionale Structuur Warmte (RSW), onderdeel van de RES.

De TVW's moeten eind 2021 klaar zijn. Vervolgens worden uitvoeringsplannen op wijkniveau opgesteld. De paden van de RES, de TVW en het Wijkuitvoeringsplan kunnen zodoende naast elkaar en door elkaar lopen. De TVW's en RES'en dienen daarom erg goed op elkaar afgestemd te worden. Er dient onder meer afstemming plaats te vinden over het gebruik van bovenlokale warmtebronnen voor de verschillende warmtevragers en over de benodigde regionale energie-infrastructuur.

Belangrijke opgaven richting vaststelling van de RES 1.0 op 21 juli 2021

Voordat de RES 1.0 kan worden vastgesteld, liggen er voor alle regio's nog belangrijke opgaven:

- De ambities moeten worden geconcretiseerd.
- De integrale afweging moet nog worden gemaakt.
- Participatie moet nog een plaats krijgen.
- De afzonderlijke RES'en moeten onderling worden afgestemd. Ook moet er afstemming plaatsvinden met andere duurzaamheidsprogramma's.

Dit alles moet in een zeer kort tijdsbestek gebeuren. Een ambitieuze opgave!

Dit is een Legal Update van Monique Rus en Emily den Boer (juridisch medewerker).

Voor meer informatie:

Monique Rus
+31 30 25 95 521
moniquerus@vbk.nl